

Zegt een foto meer dan duizend woorden?

Inleiding

Om ervaringen van mensen met een verstandelijke beperking echt te begrijpen, zou hun kijk op het leven een prominentere plaats moeten krijgen in wetenschappelijk onderzoek.

Kwalitatief onderzoek biedt meer mogelijkheden aan onderzoekers om mensen met een verstandelijke beperking te includeren ten opzichte van kwantitatief onderzoek. Echter wordt gesteld dat door beperkte verbale mogelijkheden interviews bij participanten met een verstandelijke beperking minder 'rijke' data kan opleveren.

Daarom is het belangrijk om naar innovatieve onderzoeksmethoden te zoeken waarbij ook non verbale manieren van communicatie worden versterkt.

In het huidige onderzoek is 'guided photovoice' geëvalueerd om de belevingswereld van personen met een verstandelijke beperking in beeld te brengen.

Het team

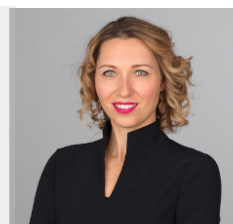

Femke Scheffers (M.Sc.)

Femke is werkzaam als gedragsdeskundige bij MEE ZHN. Naast haar werk in de praktijk is zij promovenda bij de Universiteit van Amsterdam. Dit promotieonderzoek is gericht op het beter begrijpen van het proces van veerkracht bij personen met een verstandelijke beperking.

Dr. Eveline van Vugt

Eveline van Vugt is orthopedagoog en criminoloog en werkzaam als Universitair Docent aan de Universiteit van Amsterdam. Daarnaast is zij als visiting professor verbonden aan de University of Sherbrooke in Canada. Haar onderzoek richt zich op kwetsbare groepen, interpersoonlijk trauma en veerkracht.

Prof. Dr. Xavier Moonen

avier Moonen is orthopedagoog-generalist en GZ psycholoog en werkt sinds 1985 in de zorg voor mensen met verstandelijke beperkingen. Hij is bijzonder lector aan de Zuyd Hogeschool en bijzonder hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam.

De doelgroep

Het onderzoek is uitgevoerd bij 12 personen met een verstandelijke beperking. Het niveau van functioneren is gediagnosticeerd aan de hand van de adaptieve en cognitieve vermogens. De leeftijd van de deelnemers varieerde van 24 tot 51 jaar.

Geslacht

■ Vrouwen (27.27%) ■ Mannen (72.73%)

Woonsituatie

■ Zelfstandig zonder begeleiding (50%)
■ Zelfstandig met ambulante begeleiding (20%)
■ Begeleid wonen in een 24uursvoorziening (30%)

Guided photovoice

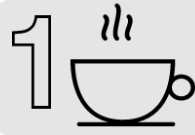
Guided photovoice is een variant van photovoice ontworpen om te voldoen aan de behoeften van kwetsbare onderzoekspopulaties. Bij guided photovoice gaat een participant samen met een onderzoeker foto's maken van een bepaald thema. De procedure bestaat uit 4 fasen:

Voorbereiding

Via een vertrouwenspersoon wordt de participant uitgenodigd. Vervolgens wordt er een kennismaking ingepland. Tijdens de kennismaking wordt uitgelegd waar het onderzoek over gaat en wat de rechten van de participant zijn. Als de participant akkoord is met alle afspraken wordt het toestemmingsformulier ondertekend.

Het interview.

Ten tijde van het interview moet er sprake zijn van een vertrouwensband. De foto's werden van tevoren uitgeprint en klaar gelegd op tafel. Aan de participant werd gevraagd met welke foto te beginnen. De participant werd vervolgens gevraagd om te omschrijven wat er op de foto stond.

Het maken van foto's

Eerst wordt er een instructie gegeven over het maken van de foto's. Drie niveaus van ondersteuning zijn mogelijk: 1) sommigen kunnen al zelf foto's maken, 2) sommigen hebben nog niet eerder foto's gemaakt maar willen dit wel leren en 3) tot slot is er een groep die aan de onderzoeker vroeg de foto's te maken. Het heeft voordelen om een telefoon te gebruiken, hierdoor kan de participant de foto makkelijk delen. Ook kan de participant uitgenodigd worden om oude foto's van de telefoon te delen. Alle afspraken startten bij de participant thuis, het is van belang om ook ruimte te bieden om andere locaties te bezoeken in deze fase.

Na het interview

In deze fase worden de transcripten geanalyseerd. Niet de foto's maar de woorden die de participant gebruikte worden geanalyseerd. Er wordt gekeken welke thema's belangrijk zijn en wat hierover gezegd is.

Professionals die de participant begeleidden noemden ook dat de cliënt vaker foto's stuurde, dit gaf hen een nieuwe manier van communiceren.

Wat is de meerwaarde?

Guided photovoice is een waardevolle methode om de ervaringen van personen met een verstandelijke beperking te delen voor wetenschappelijk onderzoek

Door de fysieke eigenschappen van guided photovoice konden participanten zich beter uitdrukken. Bijvoorbeeld door de camera op een bepaald onderwerp te richten of door tijdens het interview een andere foto op te pakken.

Er ontstond een machtsverschuiving tussen de onderzoeker en de participant, waarbij de participant meer controle krijgt. Participanten worden beter in staat gesteld om het tempo van het gesprek aan te passen en zich te concentreren op wat zij belangrijk vinden.

De aanwezigheid van een visuele cue maakte het voor participanten met een verstandelijke beperking makkelijker om zich te uiten. Een visuele cue kan verschillende vormen hebben: foto, fotoalbum, persoonlijke voorwerpen of zelfs een specifieke locatie.

Professionals in de praktijk kunnen deze resultaten direct gebruiken door cliënten te vragen om foto's te delen in gesprek. Dit kan door reeds bestaande foto's mee te brengen naar een gesprek of door samen foto's te maken. De meerwaarde van het samen maken van foto's is dat de professional meer kan leren over de gemeenschap waar de cliënt deel van is.

Adviezen

Waar moet je op letten?

Het is niet mogelijk om abstracte concepten zoals eigenschappen, kwaliteiten of iets dat niet aanwezig is te fotograferen. Schrijf in woorden op wat iemand niet kan fotograferen.

Beelden worden op verschillende manieren geïnterpreteerd. Tijdens het analyseren moeten de woorden van de participant gebruikt worden en niet de fysieke foto's.

Er is geen 'one size fits all'. De onderzoeker moet een creatieve houding hebben om de procedure aan te kunnen passen aan de behoeften van de participant.

Een onderzoeker moet ervaring hebben in de communicatie met personen met een verstandelijke beperking om goed aan te kunnen sluiten bij de behoeften van de participant.

Met dank aan

“Hoe kan ik een foto maken van iets wat in mij zit?”

— Participant 3